

Workshop Publiek van de toekomst

Noord Nederlands Museumcongres

Dave Damen
2 December 2024

DEEN
Kennisinstituut cultuur
& digitale transformatie

Dave Damen

Trainer DEN Academie – www.damenvanbeek.nl

DEN – kennisinstituut cultuur & digitale transformatie

- Aanjager van digitale transformatie voor cultuur
- Publiek centraal
- Toekomstbestendige organisaties

DEN

Thema's

Hoe kan je organisatie zich voorbereiden op de toekomst? En hoe kan toekomstverkenning helpen om de digitale transformatie onderdeel te laten worden van je organisatiedoelstellingen?

- Digitale transformatie en het DEN focusmodel
- Scenario's voor de cultuursector
- Aan de slag met toekomstscenario's

Oefening - Wanneer begint de toekomst?

Vraag: als je 10 jaar vooruit kijkt, denk je dan dat de meeste dingen blijven zoals ze nu zijn? Of verwacht je dat de meesten van ons de dingen drastisch anders zullen doen?

Zet je uitkomst op een schaal van 1 tot 10:

1 = alles blijft hetzelfde

10 = alles zal drastisch veranderd zijn

Publiek van de toekomst

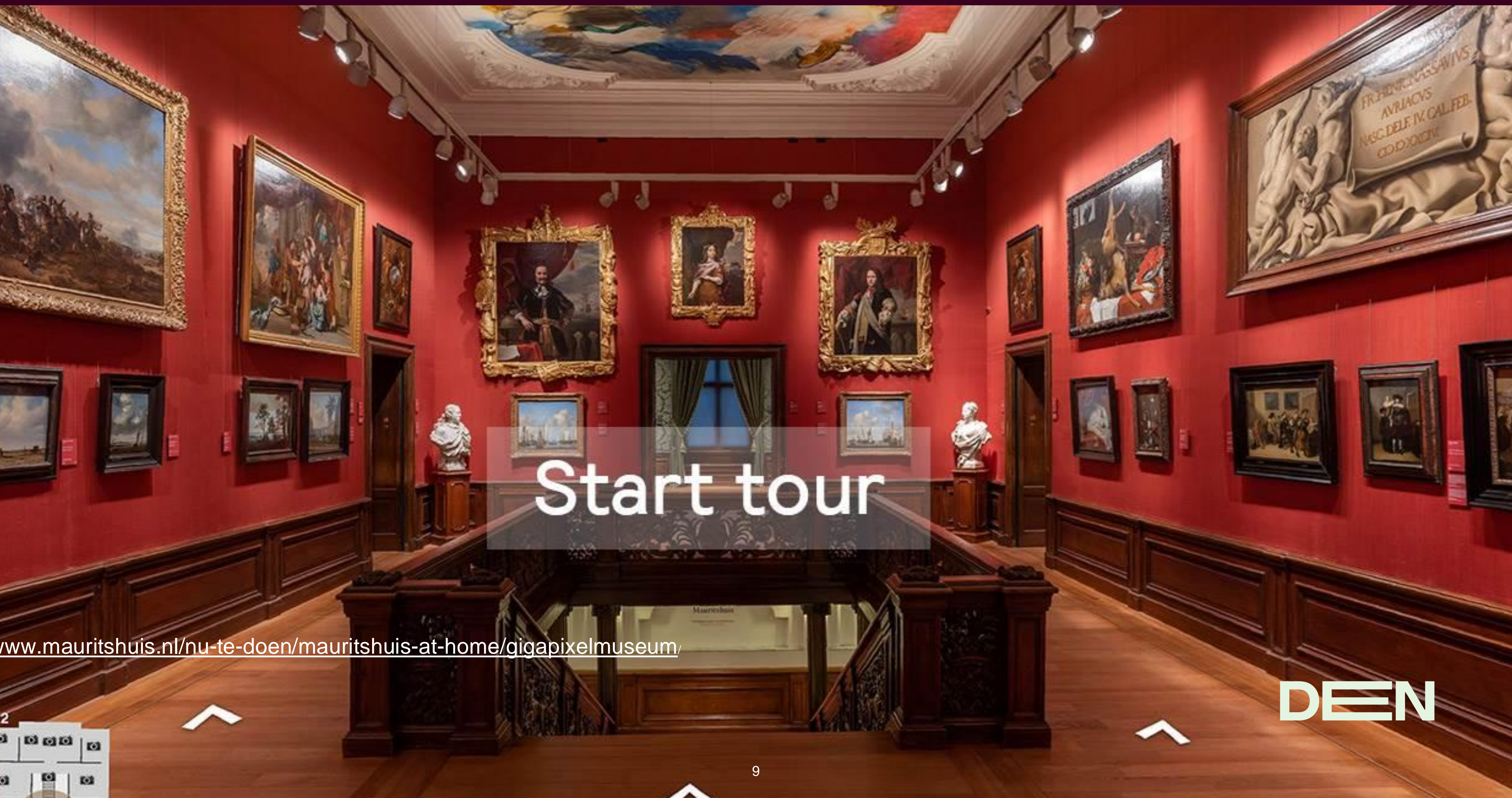
DEN

<https://www.thefabricant.com>

Start tour

www.mauritshuis.nl/nu-te-doen/mauritshuis-at-home/gigapixelmuseum/

DEN

James

is this a Monet?

DEN

DEN

ChatGPT

DEN

3.

Toekomstverkennen

Waarom toekomstverkennen?

- Organisaties die nadenken over de toekomst zien eerder wat de uitdagingen, mogelijkheden en kansen van nieuwe ontwikkelingen zijn.
- Ze weten beter welke strategieën ze kunnen inzetten om risico's te vermijden en kansen te benutten.
- Door beter inspelen op de wereld van morgen ben je minder kwetsbaar in tijden van verandering.
- Je wordt wendbaarder in je hoofd en je kunt ontwikkelingen in een vroeg stadium agenderen.

Wat is toekomstverkennen?

Toekomstverkenning is een samenhangende en systematische manier van denken en kijken, waarbij gebruik wordt gemaakt van onderzoek, verbeeldingskracht en dialoog.

Door gezamenlijk verschillende 'wat-als' verhalen te construeren, doordenk je wat er zou kunnen gebeuren: over tien jaar of twintig jaar.

Publiek van de toekomst

DEN

Toekomstverkennen

Geen voorspellingen

Geen losse trends

Maar wel:

- Het herkennen van patronen om beter te kunnen inspelen op trends en ontwikkelingen.
- Kiemen van de toekomst zijn zichtbaar in het heden.
- We hebben invloed, onze acties van nu beïnvloeden de toekomst.

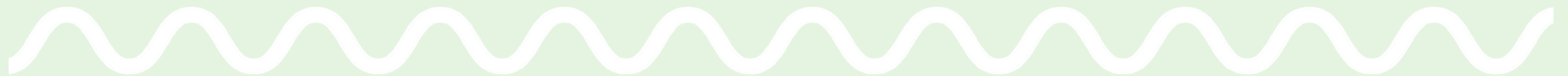
Publiek van de toekomst

DEN

Grip krijgen op veranderingen

“Waar staat de wereld over 10 jaar en hoe kan ik in die context succesvol zijn?”

“Waar sta ik over 10 jaar en hoe kan ik zorgen dat ik dan succesvol ben?”

We leven in een 'VUCA' wereld

- *Volatile - Vluchtig*
- *Uncertain*
- *Complex*
- *Ambigüe*

DEN

Toekomst verkennen begint met het open staan voor nieuwe ideeën. *Hoe doe je dat?*

- Maak je geest los om creatiever te zijn en niet vast te zitten in oude patronen of door wat er in het verleden waar was.
- Denk aan het ondenkbare om veranderingen sneller te herkennen, zodat je snel kunt handelen en je niet verrast wordt door onverwachte gebeurtenissen.
- Stel je het onvoorstelbare voor om toekomstscenario's voor de komende 10 jaar te ontwikkelen..

Oefening - Maak een tijdreis (Unstuck your mind)

Als je nadenkt over de toekomst, focus op een periode van 10 jaar. Kies een moment in dat jaar, bijvoorbeeld je verjaardag.

Stel jezelf de volgende vragen:

- Waar ben ik dan precies?
- Wie zijn er verder?
- Hoe ziet mijn omgeving er dan uit?
- Wat is er anders dan nu?
- Wat zou ik dan echt graag willen hebben en hoe kom ik daaraan?
- Hoe voelt het dan om daar te zijn?

Besteed vooral je aandacht aan de dingen die waarschijnlijk anders zijn dan je situatie nu.

Tijd: 10 minuten

Leren van extremen: uitdagende situaties

- Dingen die onwaarschijnlijk zijn, kunnen toch gebeuren.
- Het helpt om over deze extremen na te denken.
- En om nieuwe strategische opties hiervoor te bedenken.

Publiek van de toekomst

DEN

Tot slot: Essentie van toekomstverkenning

Reframing van huidige perspectieven en nieuwe inzichten over de toekomst mogelijk maken.

- Opfrissen van impliciete aannames en vooroordelen over de toekomst
- Blinde vlekken opheffen, door vanuit verschillende lenzen te kijken
- Loskomen van 'denkfouten'

4.

DEN toekomstscenario's

Toekomstscenario's voor de cultuursector

Hoe ziet het cultuurpubliek van de toekomst er in 2040 uit?

Wat betekent dit voor jullie organisaties??

Organisaties die nadenken over de toekomst, zien eerder kansen en zijn wendbaarder en minder kwetsbaar in tijden van verandering.

Cultuurpubliek van de toekomst

- De vierjaren cultuurnotasystematiek belemmert het nadenken over de toekomst 10 – 15 jaar vanaf nu
- We leven in een **digitale samenleving**: daardoor verandert het bezoek / deelname aan cultuur door het cultuurpubliek van de toekomst over 10 –15 jaar > de huidige GenZ

Wat zijn scenario's?

Een aannemelijke en veelal vereenvoudigde beschrijving van de manier waarop de toekomst zich zou kunnen ontwikkelen.

Een hulpmiddel bij het gesprek over de toekomst, geworteld in het heden.

Publiek van de toekomst

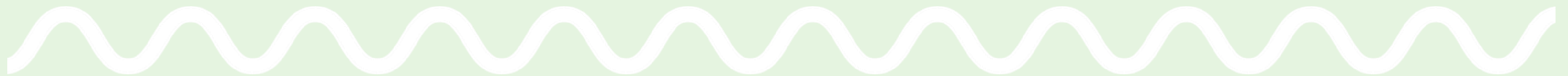

DEN

Generatie GenZ, disruptie met generaties ervoor

- Geboren tussen 1995–2010
- Gebruikt het internet doorgaans vanaf jonge leeftijd, integreert computerprogramma's , apps en social media in hun leven en is vertrouwd met grote hoeveelheden digitale data;
- Verwacht gepersonaliseerde interacties op veel verschillende kanalen, hun individualiteit is belangrijk;
- Deelt met anderen en neemt graag deel aan conversaties over diverse onderwerpen die hen persoonlijk aangaan;
- Waarden die belangrijk zijn: vertrouwen, integriteit en transparantie;
- Wil persoonlijk bijdragen aan een groter doel;
- Voelt zich aangetrokken tot organisaties die hun sociale verantwoordelijkheid nemen.

Publiek van de toekomst

DEN

5.

Handleiding Publiek van de toekomst

Actief

Samenhangend

Gefragmenteerd

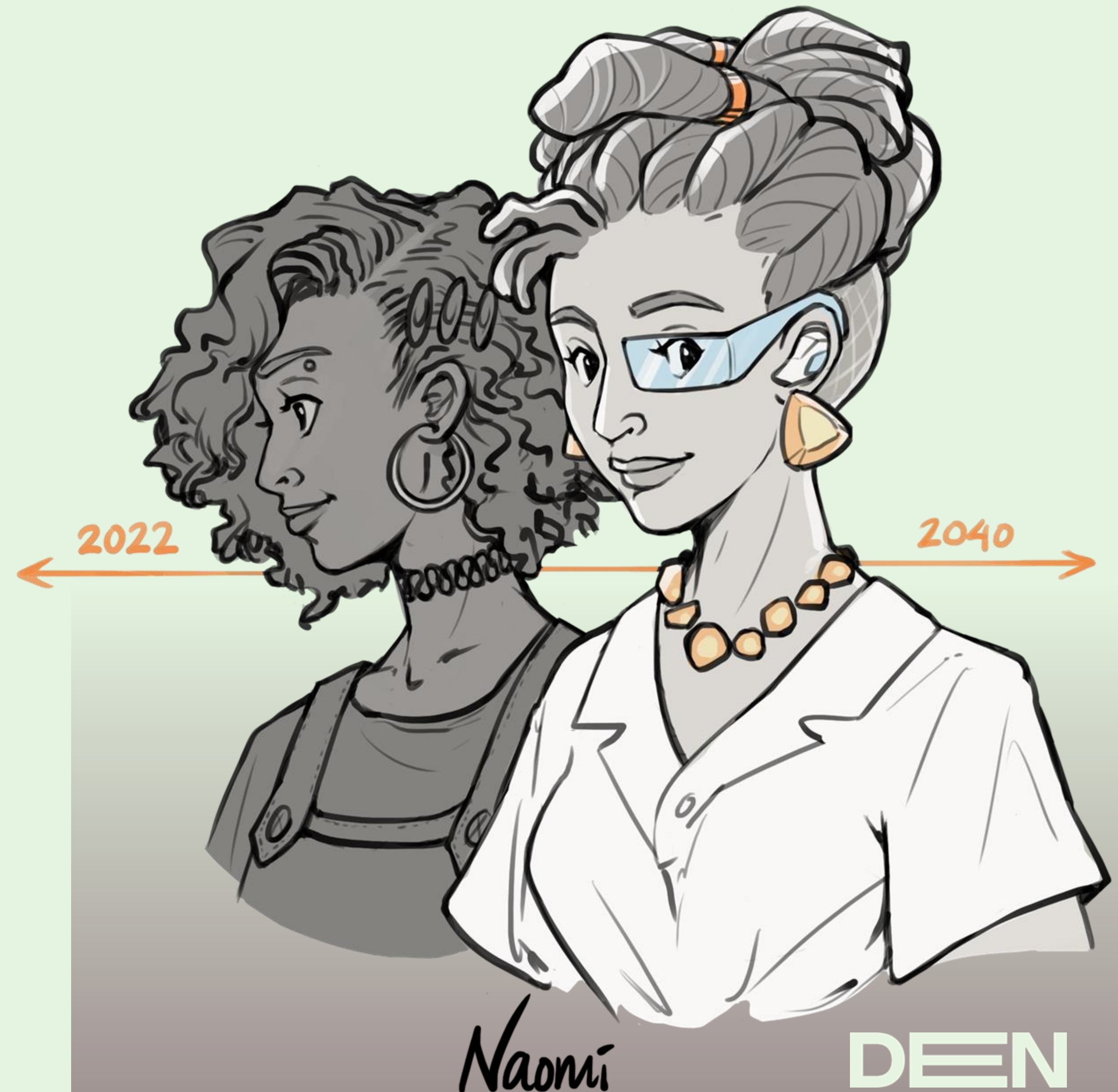
Passief

Handleiding Publiek van de toekomst

Ontmoet Naomi

Naomi is deel van de GenZ generatie. In 2040 is zij 36 jaar. Hoe ze met kunst en cultuur omgaat, verschilt in elk scenario.

Haar rol is actief of passief en haar omgeving is inclusief of gefragmenteerd.

Actief

Scenario 1

Veel culturele instellingen moesten door verlies van subsidie de deuren sluiten. Dit is de kans voor Naomi als programmamaker. Zij maakt deel uit van een internationale talent hub waar zij collecties uitwisselen en co-creëren. Grote successen worden geboekt met hybride vormen, blended genres en remakes. Is dit de nieuwe vorm?

Samenhangend

DEN

Actief

Scenario 2

Naomi is een belangrijke online culturele influencer. Ze maakt zich sterk voor het klimaat en duurzaamheid, maar deelt ook grappige content over haar leven. De wereld is haar podium. Ze bereikt wekelijks 2 miljoen mensen die actief haar content delen. Bedrijven en kunstenaars springen er ook bovenop. Lang niet iedereen is geïnteresseerd in wat Naomi deelt; zij hebben andere interesses en zoeken hun eigen bubbel op.

Gefragmenteerd

Scenario 3

Naomi woont in een community buiten de stad. Daar zijn de woningen beter betaalbaar en heerst er meer saamhorigheid. Bovendien is alles binnen handbereik; winkels, sport en een breed cultuuraanbod. Naomi kan kiezen wat bij haar past en anders doet zij dat online, zoals een cursus kalligrafie. Ze is niet heel actief op social media en deelt alleen iets als het écht de moeite waard is.

Scenario 4

Het museumplein hangt vol met aankondigingen; een VR experience in het museum, een Spaanse zangeres bij het poppodium en dans met drones. In tegenstelling tot de jongere bezoekers die het aanbod bekijken, maar niet veel interessant vinden, zit er zeker iets waar Naomi naar toe wil. Maar is zij wel op haar plek in deze traditionele cultuurtempels of kan ze beter de online variant bekijken?

Hoe kunnen jullie organisaties zich voorbereiden op het publiek van de toekomst?

Publiek van de toekomst

DEN

6.

Aan de slag!

Opdracht Uitwerken toekomstscenario's

In groepjes van 3 of 4

Elk groepje bespreekt 1 of 2 scenario's

Wat betekent dit scenario voor het jullie organisaties??

- Hoe blijven we als culturele instelling **relevant** in dit scenario (welke waarde willen wij creëren)?
- Welke **klantgroepen** willen wij in 2040 bereiken?

Stel dialoogvragen om het gesprek op gang te brengen en verwerk de antwoorden in het scenario.

Noteer jullie antwoorden op de print

Stappen in de dialoog

1. Lees als eerste de scenario's die jullie groep gaat uitwerken.

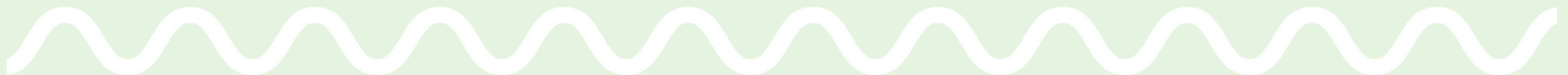
Wat is het belangrijkste vraagstuk?

- Hoe blijven we als culturele instelling relevant in dit scenario?
- Welke **klantgroepen** willen wij in 2040 bereiken?

2. Leef je in het scenario in. Zie daarvoor de verdiepende uitleg in de handleiding.

3. Hulpmiddelen:

- Verwerk relevante trends in het scenario.
- Gebruik het DEN Focusmodel bij de uitwerking.
- Stel dialoogvragen om het gesprek op gang te brengen en verwerk de antwoorden in het scenario.

Dialogovragen

Over het scenario

- Hoe wordt cultuur beleefd door Naomi en haar generatie?
- Welke rol hebben de culturele instellingen in de samenleving?
- Hebben er radicale veranderingen in de cultuursector plaatsgevonden?
- Wie is de belangrijkste geldschieter van de culturele sector?
- Welke rol heeft het publiek ingenomen?
- Hoe worden makers beïnvloed door maatschappelijke ontwikkelingen?
- Welke grote veranderingen hebben er plaatsgevonden in het aanbod? (digitalisering, inclusiviteit, invloed externe industrieën)

Aan de slag met het scenario voor jullie organisatie

- Wat betekent dit scenario voor jullie instelling?
- Welke kansen voor digitaal innoveren zijn er voor jullie organisatie? **Verwerk relevante trends hierin.**
- Welke bedreigingen zijn er? Hoe kun je digitale transformatie inzetten om deze bedreigingen om te zetten in kansen?
- Welke nieuwe businessmodellen voor jullie organisatie kun je je voorstellen? (Denk aan de kansen van digitale transformatie)
- Welke randvoorwaarden zijn er nodig om dit scenario te kunnen uitvoeren?
- Wat betekent dit scenario voor de manier waarop jullie instelling is georganiseerd?
 - **Gebruik hierbij het DEN focusmodel** om ervoor te zorgen dat de digitale transformatie onderdeel wordt van alle processen in je organisatie.
- Wat kunnen we nu al doen om op de mogelijke ontwikkelingen in te spelen?

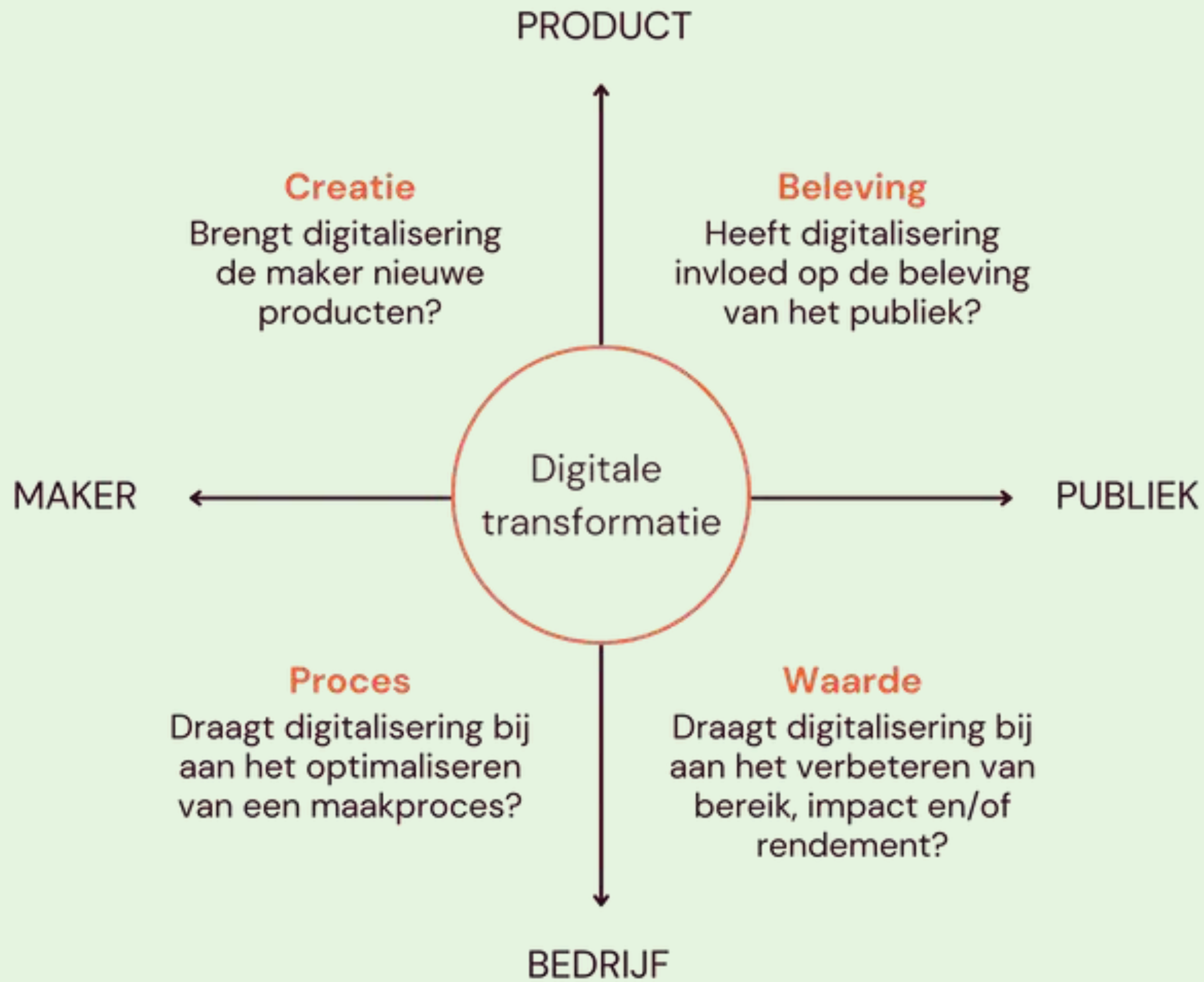
Tips!

- Luisteren, meedoen, samen tot inzichten komen
- Een persoon maakt aantekeningen op een flipover-vel
- Drie belangrijkste inzichten terugkoppelen

Verwerk trends in de scenario's.

Gebruik het DEN Focusmodel hierbij.

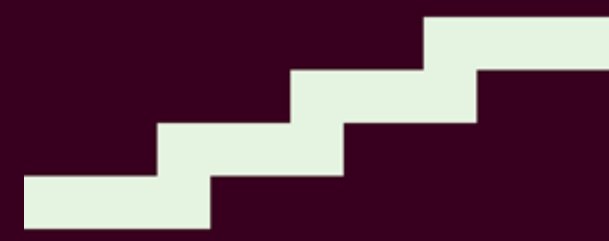

7. Afsluiting

Publiek van de toekomst

DEN

Zijn er nog vragen?

Rinske Hordijk
Rinske.Hordijk@den.nl

Dave Damen
dave@damenvanbeek.nl

www.den.nl

DEEN